

РОЗВИТОК МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В ПРОЦЕСІ ІНТЕГРАЦІЇ

У статті досліджено розвиток металургійної галузі України в процесі інтеграції.

В статье исследовано развитие металлургической отрасли Украины в процессе интеграции.

In the article the development of metallurgical industry of Ukraine in the process of integration is examined.

Ключові слова: металургійна галузь, основні виробничі фонди, інтеграція.

Стабільний довгостроковий розвиток національної економіки виступає одним із основних складових високого рівня її конкурентоспроможності. Основою національного господарства України є матеріальне виробництво, в першу чергу промисловий комплекс, в якому значну питому вагу (20-25%) займає металургія. Від результатів функціонування даної галузі багато в чому залежить експортна діяльність України, можливості розвитку таких галузей як машинобудування, будівельної індустрії, а також соціальна стабільність в промислово розвинених регіонах. Саме тому необхідно визначити найважливіші тенденції присутності металургійних підприємств України на зовнішніх ринках.

До сьогоднішнього дня металургійні підприємства мали на меті отримати короткостроковий прибуток за рахунок збереження існуючих темпів зростання виробництва і співвідношення об'ємів постачань на внутрішній і зовнішній ринок, незначних змін асортименту металопродукції, що випускається, і географічної структури експорту. Але сьогодні чорна металургія України потребує стратегічного розвитку за рахунок підвищення їх конкурентоспроможності на зовнішньому і внутрішньому ринках через впровадження у виробництво наукомісткої техніки і технології, зниження споживання матеріальних і енергетичних ресурсів і мінімальної дії на навколишнє середовище.

Основними обмеженнями розвитку металургійних підприємств України є:

✓ втрата традиційних ринків збуту української металопродукції унаслідок кон'юнктурних коливань на світовому ринку. Це може привести до скорочення виробництва, зниження зайнятості і соціальної напруженості;

✓ залежність від імпорту природного газу;

✓ недосконала структура витрат на виробництво і асортимент виробів, що випускаються;

✓ висока енерго- і ресурсомісткість виробництва;

✓ проведення технологічної і організаційної модернізації виробництва;

✓ техніко-технологічна відсталість;

✓ значне екологічне навантаження на навколишнє середовище;

✓ зростання собівартості продукції.

Знос основних виробничих фондів підприємств у середньому по Україні

складає більше 65%. Найважливішим чинником, що визначає стабільність і рентабельність виробництва на металургійних підприємствах, є постійне зростання цін на ресурси і транспортні перевезення.

Частка енерговитрат, що постійно росте на металургійних підприємствах, пов'язана як з безпосереднім зростанням цін на імпортований газ, так і з високою енергоємністю виробництва, саме тому це є найбільшою проблемною для них. Високі енерговитрати при виготовленні сталі мають свої причини, це можуть бути застарілі виробничі потужності чи відсталі технології.

При експортній орієнтації металургійних підприємств постачання на внутрішній ринок складають не більше 20% (у розвинених країнах частка металу, споживаного усередині країни, перевищує постачання на експорт). Звичайно Україні при розробці політики реалізації стратегічного розвитку слід не забувати про певні переваги внутрішнього ринку, що полягають, перш за все, в стабільності цінових і асортиментних переваг металургійних підприємств України.

Одним з основних зовнішніх обмежень є загострення конкуренції на світовому ринку і поява нових виробників. В першу чергу, йдеться про Китай, що випускає металопродукцію близьку за якістю до української, а також про Туреччину, Індію, Іран і деякі країни Центральної і Східної Європи.

В умовах, коли до 80% металопродукції яка виробляється, експортується, виникає необхідність відстежування тенденцій розвитку світового металургійного ринку, обліку змін в попиті і цінах на конкретні види продукції [1].

Найважливішими тенденціями присутності металургійних підприємств України на зовнішніх ринках є:

- ✓ географічна диверсифікація ринків збуту в умовах жорсткої світової конкуренції;
- ✓ істотне збільшення обсягу інвестицій;
- ✓ організаційна модернізація – включає створення вертикально-інтегрованих виробництв, зокрема за участю підприємств, розташованих на території інших держав;
- ✓ закріплення недосконалої товарної структури експорту у бік сировинної продукції і продукції з низьким ступенем переробки;
- ✓ динамічна модернізація виробництва;
- ✓ здійснення експортної діяльності в умовах недосконалої інфраструктури, великої кількості посередників;
- ✓ перехід на випуск високотехнологічної продукції;
- ✓ заходи щодо енерго- і ресурсозберігання, використання вторинних ресурсів: заміна природного газу на коксодоміну суміш в нагрівальних печах прокатних станів, використання тепла газів, що відходять, на нагрів повітря;
- ✓ слабкий рівень державного захисту експортерів при подоланні обмежувальних бар'єрів в країнах імпортерів.

Отже, на нашу думку, необхідний розвиток металургійної промисловості, який ґрунтується, в першу чергу, не на кількісному зростанні, а якісному перетворенні галузі, повинен здійснюватись за такими основними напрямками:

1. Зміна географічної структури експорту металопродукції. Найбільш вірогідні зниження постачань на ринки країн Близького Сходу і збільшення – на ринки країн ЄС і Північної Африки. Причинами даних змін є вихід на світовий ринок нових могутніх виробників металопродукції і зміцнення їх позицій в майбутньому за рахунок використання більш прогресивних технік і технологій, уповільнення темпів зростання світового попиту на продукцію чорної металургії і його значні коливання, а також відносна географічна близькість до європейського і північноафриканського ринків.

2. Зміна асортименту металопродукції, що випускається, збільшення частки інвестиційної продукції (до 40%) і зниження частки сировини (до 60% з подальшим зменшенням), зростання питомої ваги високотехнологічних і наукоємких виробів. Це пояснюється зміною ринків збуту (у ЄС потрібна металопродукція з високим ступенем переробки), модернізацією виробництва, що проводиться, дозволяє випускати більший обсяг інвестиційної продукції, і необхідністю розвитку в контексті світових тенденцій високотехнологічних виробництв, одним з яких може стати чорна металургія.

3. Стабілізація і навіть деяке уповільнення темпів зростання об'єму виробництва металопродукції при підвищенні рентабельності металургійних підприємств за рахунок випуску продукції з більшою доданою вартістю. Даний вектор розвитку є наслідком коливань попиту на світовому ринку металопродукції і необхідністю розвитку інших галузей; збільшення обсягу капітальних інвестицій в модернізацію і технічне переозброєння металургійних підприємств з метою реконструкції не тільки доменного і сталеплавильного, але і прокатного виробництва, а також проведення необхідних НІОКР і підготовки персоналу.

4. Істотне зростання в металопотребуючих і суміжних галузях, в першу чергу в будівництві і машинобудуванні, що виступатиме основою для розширення ємкості внутрішнього ринку і підйому металевого.

Недолік власних і позикових фінансових ресурсів є основним обмежуючим чинником проведення корінної модернізації металургійних підприємств, а головним ризиком виступає втрата ринків збуту.

Зважаючи на специфіку виробничих потужностей заводів і постійні зміни ситуації на зовнішньому ринку, необхідно збільшити частку постачань на внутрішній ринок. Для цього слід розробити гнучку цінову політику, що враховує різні види приплат і знижок, а також умови оплати, заходи щодо зниження собівартості продукції з метою створення певного «запасу міцності» в умовах цінової конкуренції, забезпечити якість продукції, що поставляється на внутрішній ринок, на рівні експортних постачань укласти договори з власниками регіональних баз в основних металовикористовуючих областях

України, що сприятиме отриманню лідерських позицій в певних сегментах українського ринку металопродукції [2].

Отже, досягти позитивних змін в металургії і обробці металу можливо шляхом використання нових вітчизняних і світових науково-технічних розробок, а саме:

- ✓ прогнозування розвитку перспективних технологій металургійного виробництва;

- ✓ для ефективнішого використання вугілля, що коксується і енергетичного розробки нових технологічних процесів отримання металургійного палива;

- ✓ вдосконалення технологій виплавки чавуну, направлених на економію коксу і природного газу;

- ✓ створення інформаційно-аналітичних систем прогнозування технологічних і фізико-хімічних властивостей сировинних матеріалів;

- ✓ розробка і застосування процесів використання вторинних ресурсів металургійного виробництва;

- ✓ розробка нових металевих матеріалів для використання в машинобудуванні, суднобудуванні, металообробці, енергетиці, у виробництві авіакосмічної техніки і т.д.;

- ✓ створення інформаційних систем моніторингу для забезпечення оперативного і достовірного контролю важливих технічних і соціально-економічних показників, а також аналізу і прогнозування можливих змін.

Власний науковий потенціал України представлений інститутами Національної академії наук, галузевими науково-дослідними і проектно-конструкторськими установами, науковими підрозділами металургійних підприємств, вищими і середніми учбовими закладами металургійного профілю.

Список використаних джерел:

1. Олефір В. Прогноз кон'юнктури зовнішніх ринків / Володимир Олефір // Діловий Вісник. – 2008. – № 2 (165). – С.6-7.

2. Гончаренко Н. Регіонально-інтеграційне спрямування України : міжнародне економічне співробітництво з державами Євросоюзу / Наталія Гончаренко // Економіст. – 2008. – №5. – С.62.